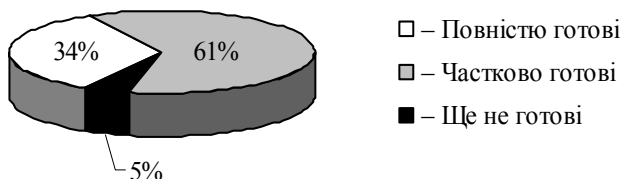

в)

Рисунок 1. Результати анонімного опитування студентів хімічного та біологічного факультетів:

- а) погоджуються з твердженням, що педагогічна практика є важливим кроком до майбутньої педагогічної діяльності;
 б) бачать себе в майбутньому вчителем;
 в) готові до самостійної педагогічної діяльності.

Отже, педагогічна практика є творчою діяльністю студентів в системі пізнання й освоєння професії вчителя, вона розвиває здатність до аналізу педагогічної діяльності та її результатів, уміння застосовувати принципи дидактики у викладанні хімії, уміння розпізнавати, оцінювати та застосовувати педагогічні прийоми і методи. Педагогічна практика позитивно впливає на процес становлення особистості майбутнього вчителя і є ваговою складовою у формуванні майбутніх фахівців-хіміків.

Література

1. Кінжибало В.В. Програма і методичні матеріали до курсу "Методика навчання хімії" (для студентів хімічного факультету). – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – 155 с.
2. Кінжибало В.В. Програма і методичні матеріали до проведення педагогічної практики (для студентів хімічного факультету) – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – 65 с.

СТАН ВИКОРИСТАННЯ ДОМАШНЬОГО ХІМІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Сташко Л.М. (м. Вінниця)

У Концепції шкільної хімічної освіти передбачено, що основними завданнями навчання хімії є здобуття учнями загальноосвітнього мінімуму хімічних знань, необхідних для творчої самореалізації особистості, розуміння природничо-наукової картини світу та вироблення екологічного стилю мислення [1]. Слід зазначити, що якісне навчання хімії в школі неможливе без застосування хіміч-

ного експерименту. Його роль і вплив на формування хімічних знань, пізнавальних інтересів учнів і зацікавленості предметом детально дослідженні та описані в методичній літературі багатьма вченими, зокрема В.Н.Верховським, О.А.Грабецьким, Д.М.Кірюшкіним, В.С.Полосніним, Л.О.Цветковим, Г.М.Чернобельською, А.К.Грабовим, Г.А.Лашевською та багатьма іншими. Але останнім часом значна увага науковців та вчителів-практиків спрямована на розробку та впровадження у шкільну практику домашнього хімічного експерименту. Як свідчить аналіз літературних джерел [2,3], основна мета виконання учнями хімічних дослідів вдома – виявлення нахилів до вивчення хімії, розвитку пізнавального інтересу до предмета, а це, як відомо, сприяє більш міцному засвоєнню хімічних знань і розвитку творчих здібностей учнів.

Мета статті полягає у з'ясуванні практичного стану використання домашнього хімічного експерименту в процесі вивчення хімії учнями основної школи.

Відповідно до мети були поставлені та послідовно розв'язані три дослідницьких завдання:

- з'ясувати практичний стан використання домашнього хімічного експерименту вчителями в основній школі;
- з'ясувати відношення учнів до виконання хімічного експерименту вдома;
- здійснити аналіз шкільних підручників з хімії з метою з'ясування наявності у їх змісті завдань для домашнього хімічного експерименту.

Для виконання перших двох завдань дослідження було здійснено анкетування вчителів хімії, які перебували на курсах підвищення кваліфікації у Вінницькому обласному інституті післядипломної освіти педагогічних працівників, та учнів 9 класів ЗНЗ м. Вінниці. За результатами анкетування ми встановили, що 82% опитаних вчителів вважають доцільним проведення домашнього хімічного експерименту, 5% вважають проведення таких дослідів частково доцільним, а 13% - недоцільним. Також було встановлено, що 41% учнів подобається виконувати домашній хімічний експеримент, 37% опитаних – частково подобається, а 22% респондентів зазначили, що їм не подобається виконувати хімічні досліди вдома. Також було з'ясовано вплив домашнього хімічного експерименту на розвиток пізнавального інтересу учнів до вивчення хімії: 53% опитаних зазначили, що виконання хімічних дослідів удома розвиває у них інтерес до вивчення хімії, 35% - частково впливає на розвиток пізнавального інтересу та 12% респондентів зазначили, що домашній хімічний експеримент не впливає на розвиток їх пізнавального інтересу до вивчення хімії.

Для виконання третього завдання, нами було здійснено аналіз шкільних підручників з хімії для учнів 7-9 класів (автори Ярошенко О.Г., Лашевська Г.А., Попель П.П. і Крикля Л.С. та Буринська Н.М.) з метою з'ясування наявності у їх змісті завдань для домашнього хімічного експерименту. Основні результати аналізу наведені у таблиці 1.

Таблиця 1.

Домашній хімічний експеримент у змісті підручників з хімії

Автори підручників	Кількість дослідів		
	7 клас	8 клас	9 клас
Буринська Н.М.	–	–	–
Попель П.П., Крикля Л.С.	6	1	12
Лашевська Г.А.	7	–	16
Ярошенко О.Г.	11	24	9

Отримані результати свідчать про те, що усі підручники з хімії для основної школи, окрім підручників Буринської Н.М., містять завдання для організації домашнього хімічного експерименту. В одних підручниках, наприклад Ярошен-

ко О.Г. вони винесені у рубрику «Сторінка природодослідника», а у підручнику Попеля П.П. і Криклі Л.С. у рубрику «Експериментуємо вдома», у підручнику Лашевської Г.А. вони розміщені серед контрольних запитань та завдань для самоперевірки.

Отже, результати констатувального експерименту показують, що вчителі хімії використовують у своїй практичній діяльності домашній хімічний експеримент, учням подобається його виконувати і, як вони зазначають, він активізує їх пізнавальну діяльність, сприяє розвитку пізнавального інтересу та успішному засвоєнню навчального матеріалу.

Література

1. Концепція хімічної освіти у 12-річній школі. Проект / Величко Л.П., Буринська Н.М., Базелюк І.І., Титаренко Н.В. // Біологія і хімія в школі. – 2001. – № 3. – С. 36-49.
2. Балаев И.И. Домашний химический эксперимент по химии. Пособие для учителей. Из опыта работы. М.: Просвещение, 1977. – 127 с.
3. Іваха Т.С., Ярошенко О.Г. Позакласна робота з хімії (курс лекцій) / За ред. О.Г. Ярошенко – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2004. – 84 с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАУКОВОЇ РОБОТИ ШКОЛЯРІВ КЛАСІВ ХІМІКО-БІОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Стрижак С.В., Гаркович О.Л. (м. Полтава)

У Державному стандарті базової і повної середньої освіти особлива увага приділяється практичній і творчій складовим навчальної діяльності. У державних вимогах до рівня загальноосвітньої підготовки учнів зростає роль уміння здобувати інформацію з різних джерел, засвоювати, поповнювати та оцінювати її, застосовувати способи пізнавальної і творчої діяльності. Тому суспільство потребує вчителя-дослідника, здатного активно брати участь у процесі перетворень, готового до інноваційної діяльності, освіченого у проблемах організації дослідно-експериментальної роботи у сфері освіти, який володіє методологією та методикою наукових досліджень.

Виділяємо такі основні кваліфікаційні вимоги до майбутнього вчителя при організації ним наукової роботи школярів у галузі природничих дисциплін: володіння необхідними професійними знаннями, вміннями та навичками організації науково-дослідної роботи школярів хіміко-біологічного профілю; усвідомлення впливу наукової роботи школярів на їх особистісний розвиток; знання про те, які якості особистості, вміння та навички необхідно формувати в учня для ефективного здійснення науково-дослідної діяльності; спрямування власних зусиль на розвиток самооцінки школяра-дослідника; розуміння того, що розвиток саморегуляції - один із факторів становлення школяра як науковця; усвідомлення ролі вчителя у науково-пошуковій діяльності школяра як консультанта, тьютора; уявлення про вплив освітнього середовища на ефективність наукової роботи учнів; переорієнтація всієї навчально-виховної роботи учнів із власного предмета на пріоритет індивідуальних, парних, групових видів самостійної діяльності школярів дослідницького, пошукового, творчого плану.

Для формування таких якостей у процес професійної підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін запроваджено спецкурс «Організація наукової роботи школярів хіміко-біологічного профілю». Ними використовуються методи та прийоми, що найбільш доцільно впливають на формування дій кожного етапу професійної діяльності вчителя з організації наукової роботи школярів (моделювання діяльності, вирішення практичних завдань, аналіз ситуації, ділова гра, індивідуальне завдання, робота над проектом тощо).